

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Харківський національний медичний університет

**ПРОБЛЕМА ЛЮДИНИ
У СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОМУ
ТА МЕДИЧНОМУ ДИСКУРСАХ**

*Матеріали міжвузівської науково-практичної конференції
з міжнародною участю*

**29 березня 2018 року
м. Харків**

Харків
ХНМУ
2018

что-то новое, нас в свою очередь спрашивают по учебникам 80-х годов и ничего не рассказывают из того, что исследуют в данный момент».

Значительная же часть респондентов второй группы (40%) затруднились с ответом на этот вопрос – данная позиция преобладала над другими. Но были и другие мнения. Студент J. изложил свою точку зрения так: «Нет надлежащего обучения студентов, нет практики лечения... Если человек уже заболел серьезно, то в Украине нет нужного оборудования и специалистов, умеющих применять новые технологии, потому студентам не у кого учиться в государственных учреждениях, а лишь у частных лиц, самостоятельно из дополнительных источников».

На основании полученных в ходе исследования данных, можно сделать такой вывод: профессия врача по-прежнему воспринимается учащейся молодежью, как незаменимая в современном обществе, востребованная будущими абитуриентами, но при этом крайне сложная с точки зрения подготовки (которая, в свою очередь, не отвечает в полной мере запросам общества, рынка труда). Квинтесенцией данных причем настолько, что немалая часть опрошенных студентов-медиков выбрало бы для учебы другой вуз, если бы такой выбор, конечно, был возможен. Но при всем при этом у большинства опрошенных все равно преобладает положительное мнение о профессии врача.

Литература:

1. 20 самых нужных профессий в мире. // Режим доступа: http://www.bbc.com/russian/business/2013/04/130326_wanted_migrants_clickable.shtml.

*Гончаренко Л.О.,
ХНМУ*

ЗДОРОВ'Я І ХВОРОБА ЛЮДИНИ ЯК ПРОЦЕС І РЕЗУЛЬТАТ

Здоров'я – це епізод між двома хворобами.

Тед Канчук, американський лікар.

Починаючи з античних часів, здоров'я розглядалося як гармонія протилежно спрямованих сил організму; у свою чергу, хвороба розумілася як дисгармонія. Класично – здоров'я сприймається як стан дієздатності, рівноваги, благополуччя й стабільності; хвороба сприймається як стан недієздатності, нездоров'я, дискомфорту, слабкості, пригніченості. Людський організм є універсальним механізмом самоорганізації. Як складна система, він здатний після хвороби повертати себе у відносно здоровий стан. Якість такого повернення залежить від цілого ряду факторів: віку, генетичної спадковості, сили духу, якісно-кількісних характеристик стану здоров'я, рівня медичної допомоги й ін.

Звичайно люди у силу своєї зайнятості й ліні займаються своїм здоров'ям «по мірі надходження даної проблеми». За влучною характеристикою французького мораліста XVII ст. Жана Лабрюй'єра, «здоров'я – це те, що люди більш за все прагнуть зберегти, і менше за все бережуть». Перебуваю-

чи в стані хвороби, людина починає замислюватися про те, як вийти зі стану хвороби й повернутися в здоровий стан. Таким чином, у кожному зі станів – будь то здоров'я або хвороба, – людина використовує їх як якісь відправні точки для осмислення свого не/здоров'я. Найчастіше людину, що перебуває в стані хвороби, більше турбують не його тілесні нездужання, а гнобить необхідність відмови від звичного стилю й ритму життя, обмеження своєї активності. Хвороба сприймається не як порушення порядку функціонування тіла, а як розлад соціального світу людини, її буття.

Сам момент досягнення здоров'я як результату є здоров'я-процес як елемент його досягнення. Таким чином, хвороба – це момент оцінки свого здоров'я, а усвідомлення свого здоров'я повинне бути для кожної людини моментом-процесом розуміння недопущення хвороби. Стан хвороби може мати позитивне значення, здатне розбудити в людині бажання й/або здатність лікуватися, і актуалізує в ньому таке вміння. Крім того, хвороба робить людину більш відповідальною за своє здоров'я, здатною попереджати хворобу на ранніх стадіях розвитку. Не випадково Парацельс називав хворобу «очисним вогнем».

Стан організму людини між здоров'ям і хворобою є динамічною межею, яку можна позначити як норма. Норма – це тонка грань між порядком і хаосом, здоров'ям і хворобою. Це припустима й неминуха дисгармонія функціонування організму, тому що порядок виростає з безладдя, стійкість забезпечується нестійкістю. У відомому сенсі хвороба – це необхідна умова підтримки здоров'я.

У категоріях «можливість» і «дійсність» відбито діалектичний розвиток об'єктивного світу, існування здоров'я й хвороби в різному ступені якості. Можливість виражає об'єктивну тенденцію розвитку здоров'я й хвороби в певних умовах. Дійсність виражає реальний стан здоров'я й хвороби на певних етапах життя людини, відбиває результат реалізації деякої можливості. Взаємодія й перехід одного в друге здоров'я й хвороби, як можливості й дійсності, засновані на принципі детермінізму, тобто вони заздалегідь зумовлені. Реалізація можливостей підвищення якості здоров'я людини і перетворення їх у дійсність – це найважливіше практичне завдання медичної діяльності.

Здоров'я – це доволі суттєва компонента в цілісній уяві про людину, без якої розуміння й пояснення людини були б неповними. Розглянемо поняття «здоров'я» як природній стан людини поза його негативних характеристик – хворобливих станів і патологічних проявів. Припускаємо, що об'єктно-суб'єктний підхід дасть відповідь на запитання: хто і якою мірою повинен займатися здоров'ям людини.

Якщо розглядати людину як об'єкт, то її здоров'ям повинні займатися держава (державні програми), медичні заклади (проведення медико-профілактичних та лікувальних заходів, диспансеризація), підприємства та організації (забезпечення умов праці та відпочинку). У цьому контексті значення

здоров'я все більш вірогідно розкривається при обговоренні питань про національне багатство, трудовий потенціал, трудові ресурси й продуктивність праці. Стає зрозумілим, що здоров'я не тільки залежить від тих чи інших соціальних чинників, але й саме є найважливішою соціальною цінністю й, таким чином, впливає на хід, динаміку й спрямованість соціальних процесів. Отже, здоров'я при розгляді людини як об'єкта в ціннісному прояві приймає надособистісну форму, що істотно залежить від тих систем цінностей, які функціонують у суспільстві в просторово-часовому вимірі.

Сьогодні все більше усвідомлюється необхідність не просто сприймати здоров'я як благо, природний дар, що надане в безвідплатне користування, але й бачити в ньому засіб підтримки та поліпшення життя людини, засіб, який суспільство з необхідністю не тільки споживає, але й турбується про його відновлення.

Якщо розглядати людину як суб'єкт, то її здоров'ям повинна займатися вона сама. Мова йдеться про вироблення своєрідної світоглядної позиції, суть якої полягає у ставленні людини до свого власного здоров'я, формуванні здорового способу життя, самовихованні нової людини, яка свідомо несе відповідальність за своє здоров'я перед суспільством. Про важливість здоров'я для людини в ціннісному вимірі яскраво висловився німецький філософ Артур Шопенгауер: „Здоров'я так переважає всі інші блага життя, що насправді здоровий жебрак щасливіший за хворого короля”.

Людина, яка вважає за цінність здоров'я, але не повною мірою усвідомлює, яких практичних дій запобігти, повинна виробити своєрідну власну модель здоров'я й дотримуватися її все життя. Початковими позиціями такої моделі можуть бути такі: визначення відношення людини до власного тіла; особистісне розуміння сутності здоров'я й цілей його збереження; знання законів функціонування організму й ступеню волевої регуляції та дотримання принципів життя; індивідуальне відношення до хвороб (ступінь розвитку мотиваційних та інтелектуальних здатностей щодо пошуку виходу з кризової ситуації). Усі ці моменти взаємопов'язані та характеризують особистісну модель здоров'я. Цілком природно, що особистісна модель здоров'я не виключає, а, навпаки, передбачає урахування також і психічних станів людини.

Таким чином, філософське осмислення понять «здоров'я» та «хвороба» дозволяє людині не тільки визначити своє ставлення до них на етапі процесу або результату. Це також і визначення власної позиції: здоровою людиною є та, яка вважає себе здоровою, а хворою людиною є та, яка вважає себе хворою.